

Register nepremične kulturne dediščine

**Navodila za pripravo
predloga za vpis v
register nepremične kulturne dediščine**

© Ministrstvo za kulturo
Kakršnokoli kopiranje in posredovanje dela ali celote tretjim osebam ni dovoljeno
brez predhodnega soglasja Ministrstva za kulturo.

Ljubljana, oktober 2014

Stanje dokumenta

Namen dokumenta

Dokument predstavlja navodila za pripravo predloga za vpis v register nepremične kulturne dediščine. Največji del navodil obsega opis enote dediščine v registru.

Nadzor dokumenta

Organizacija:	Ministrstvo za kulturo
Naziv projekta:	Register nepremične kulturne dediščine
Kratek naziv projekta:	RKD
Oznaka dokumenta:	RKD_opis_navodila_09.doc
Kreiranje dokumenta:	5.1.2004
Status dokumenta:	Končni
Verzija dokumenta:	14.10 2014
Datum verzije:	14.10.2014
Lastnik dokumenta:	Ministrstvo za kulturo, INDOK center
Avtorji:	Katja Benedik Kreitmayer , dipl.inž.arh. mag. Ksenija Kovačec Naglič , dipl.inž.mat. Zvezdana Koželj , dipl.etnol. Magda Miklavčič Pintarič , univ.dipl.um.zgod dr. Jelka Pirkovič , dipl.um.zgod. Franc J. Zakrajšek , dipl.inž.mat. mag. Gojko Zupan , dipl.um.zgod.
Sodelavci:	Brigita Petek , univ. dipl. arheol. Nina Bačnik , univ. dipl.soc.

Zgodovina verzij:

Verzija	Datum zadnje spremembe	Opombe
delovna	10.5.2004	Prilagoditev novi verziji aplikacije RKD.
delovna	21.9.2006	Dodani sklepi o neposredni spremembi, varstveni status »dokumentarno varstvo«
delovna	13.2.2007	Razvrščeni razlogi za vpis.
končna	25.4.2007	V verziji 7a so odpravljene nekatere slovnične napake. Vsebina je identična verziji 7.
delovna	11.7.2014	Uskladitev s Pravilnikom o registru kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 66/09).
končna	14. 10. 2014	Dopolnitev navodila za podzvrsti in avtorje.

Stopnja zaupnosti: za interno uporabo

Vsebina

<i>I. Uvod</i>	5
1. Namen teh navodil.....	5
2. Register nepremične kulturne dediščine.....	5
3. Kratka zgodovina registra.....	6
<i>II. Splošna pojasnila</i>	8
1. Kaj je enota nepremične kulturne dediščine.....	8
2. Šifranti in sezname.....	8
<i>III. Predlog za vpis v register</i>	9
1. Zadeva.....	9
2. Navodila za izpolnjevanje predloga za vpis.....	10
Št. predloga, datum.....	10
Podatki o predlagatelju.....	10
Vrsta predloga.....	10
EŠD.....	10
Ime enote.....	10
Obrazložitev predloga.....	10
Vrsta predlagatelja.....	10
Razlog za vpis.....	11
Tekstualna obrazložitev predloga.....	12
Podpisniki predloga.....	12
Priloge.....	12
<i>IV. Opis enote nepremične kulturne dediščine</i>	13
1. IDENTIFIKACIJA ENOTE.....	13
Evidenčna številka enote.....	13
Karakteristična fotografija.....	14
Ime enote.....	15
Sinonimi imena enote.....	16
2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE.....	17
Šifra vrste dediščine / zvrst dediščine.....	17
Podzvrst.....	20
Šifra tipa enote.....	21
Šifra obsega enote.....	23
Tipološka gesla enote.....	24
Tekstualni opis enote.....	25
Datacija enote.....	26
Avtorji.....	30
Šifra naselja.....	34
G-K koordinate centroida enote.....	34
Sklic na karto - Šifra TTN5.....	34
Sklic na karto - Šifra TK25.....	34
Tekstualni opis lokacije.....	34
3. OBMOČJE ENOTE DEDIŠČINE.....	35
4. VARSTVENI REŽIM DEDIŠČINE.....	36
5. POVEZAVA Z DRUGIMI ENOTAMI DEDIŠČINE.....	37

6.	PRISTOJNOSTI.....	38
	Strokovna področja.....	38
	Pristojni zavod.....	38
7.	OPOMBE.....	39
8.	KVALITETA PODATKOV.....	40
	Natančnost centroida.....	40
	Natančnost območja.....	40
9.	VPIS V REGISTER.....	41
10.	SPREMEMBA REGISTRA.....	41
11.	IZBRIS IZ REGISTRA.....	41
12.	ZAZNAMKI.....	41
<i>V. Sklepi o neposrednih spremembah.....</i>		<i>43</i>
	Šifrant razlogov za neposredno spremembo.....	43
	Seznam obrazložitev neposredne spremembe.....	44
<i>DODATEK - Definicije iz mednarodnih konvencij.....</i>		<i>45</i>
KONVENCIJA O VARSTVU SVETOVNE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE (Uradni list SFRJ 56/74/)		46
EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ARHEOLOŠKE DEDIŠČINE.....		47
EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ARHEOLOŠKE DEDIŠČINE (SPREMENJENA).....		47
KONVENCIJA O VARSTVU STAVBNE DEDIŠČINE EVROPE.....		48
MEDNARODNA LISTINA ZA VARSTVO HISTORIČNIH MEST IN MESTNIH OBMOČIJ,.....		49
DELOVNE SMERNICE ZA IZVAJANJE KONVENCIJE O SVETOVNI KULTURNI IN NARAVNI DEDIŠČINI.....		50
EVROPSKA KONVENCIJA O KRAJINI (MEKK).....		51
OSNUTEK PRIPOROČILA ZA INTEGRALNO VARSTVO KULTURNE KRAJINE KOT DELA KRAJINSKE POLITIKE.....		52
KONVENCIJA O UKREPIH ZA PREPOVED IN PREPREČEVANJE NEDOVOLJENEGA UVOZA IN IZVOZA KULTURNIH DOBRIN TER PRENOSA LASTNINSKE PRAVICE NA NJIH.....		53

I. Uvod

1. Namen teh navodil

Navodila so revizija navodil iz leta 1996, ki so nastala ob prvi vzpostavitvi zbirnega registra dediščine (glej: *Navodila za izpolnjevanje pisnega dela predloga za vpis v Zbirni Register Dediščine (ZRD)*, Ljubljana 1996). Prilagojena so spremembam in dopolnitvam sistema na osnovi pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 25/2002) in dosedanjim izkušnjam pri razvoju registra. Po sprejetju Pravilnika o registru kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 66/09) so bila ob minimalni uskladitvi registra s tem pravilnikom minimalno dopolnjena tudi navodila. Dopolnitve so v dokumentu posebej (sivo) označene.

Osrednji del navodil so navodila za opisovanje enot dediščine v zbirki osnovnih podatkov registra in so v prvi vrsti namenjena vsem, ki sodelujejo pri vpisovanju v register, predvsem konservatorjem na območnih enotah, ki pripravljajo predloge za vpis v register. Hkrati lahko služijo zahtevnejšim uporabnikom registra, ki za učinkovito iskanje potrebujejo boljše informacije o strukturi in vsebini podatkov registra.

Struktura opisa enote nepremične kulturne dediščine v registru je *oblika nacionalnega podatkovnega standarda* za opisovanje nepremične kulturne dediščine, kakršnega imajo razvite tudi druge države (glej npr. *Système descriptif de l'architecture. Paris : Inventaire Général, E.L.P., Editions du patrimoine*, 1999; *MIDAS - a manual and data standard for monument inventories. Swindon : English Heritage, National Monuments Record*, 1998, <http://www.english-heritage.org.uk/publications/midas-heritage/>) in ki ga priporočajo mednarodna priporočila za dokumentiranje dediščine (glej npr. *Documenting the Cultural Heritage*. Los Angeles : The Getty Information Institute, 1998, <http://archives.icom.museum/object-id/heritage/index.html>). Zato lahko ta navodila uporabljajo tudi druge institucije, ki za svoje lastne potrebe vzpostavljajo zbirke podatkov, povezane s kulturno dediščino.

V navodilih so podrobneje opisani

- dokumenti, ki jih uporabljamo pri vpisovanju enot dediščine v RKD (zadeva, predlog, opis enote, odločba),
- struktura podatkov opisa enote nepremične kulturne dediščine v registru,
- sintaksa in semantika posameznih podatkovnih polj (rubrik) opisa enote.

2. Register nepremične kulturne dediščine

Register nepremične kulturne dediščine (RKD) je uradna zbirka podatkov o nepremični kulturni dediščini na območju Republike Slovenije. V register nepremične kulturne dediščine vpisujemo vso nepremično kulturno dediščino ne glede na vrsto, tip, obseg, lastništvo ali varstveni status enote.

Izbor podatkov o posamezni enoti dediščine v RKD je skrčen na tiste podatke, ki zadoščajo za nedvoumno opredelitev posamezne enote in razlikovanje od drugih enot dediščine. Poglobljeni strokovni podatki niso predmet registra, lahko pa se povezujejo z RKD preko evidenčne številke posamezne enote dediščine (EŠD). Zaradi enotnega sistema identifikacije kulturne dediščine so se upravni organi in strokovne organizacije, ki se vključujejo v sistem varstva nepremične kulturne dediščine, dolžni sklicevati na EŠD.

Register vodi Ministrstvo za kulturo. Pobudo za vpis v register lahko vložijo vsaka pravna ali fizična oseba pri ministrstvu, predlog za vpis pa lahko pripravi le Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije oziroma njegova območna enota.

Register sestavljajo:

- zbirka osnovnih podatkov, ki vsebuje osnovne podatke za vse enote nepremične kulturne dediščine,
- zbirka varstvenih podatkov, ki vsebuje podatke samo za razglašene kulturne spomenike in
- zbirka listin, t.j. arhiv dokumentov, povezanih z vpisom enote v register in razglasitvijo enote za kulturni spomenik.

Obseg registra, njegovo vodenje in uporabo podrobno ureja pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 25/2002).

3. Kratka zgodovina registra

Z razvojem sistema registra nepremične kulturne dediščine v sedanjih oblikah smo začeli leta 1991 v okviru informacijskega sistema kulturne dediščine. Register, ki se je v prvem obdobju razvoja imenoval zbirni register dediščine (ZRD), je bil vzpostavljen na osnovi Pravilnika o vodenju zbirnega registra kulturne in naravne dediščine (Uradni list RS 26/95). Takrat je bil z uvajanjem informacijske podpore posodobljen sistem zbirnega registra, predpisan z zakonom o naravnih in kulturnih dediščinah iz leta 1981 in pripadajočim pravilnikom iz leta 1982.

V obdobju do junija 1996 je bila vzpostavljena t.i. eksperimentalna verzija ZRD, ki je vključevala predvsem pomembnejšo kulturno dediščino ("bela knjiga" oz. inventar). Od tedaj na podlagi predlogov pristojnih območnih enot v register pospešeno vpisujemo posamezne enote kulturne dediščine. V prvi fazi smo v register vpisovali predvsem enote, ki so bile z občinskimi ali državnimi predpisi razglašene za kulturni spomenik, kasneje tudi ostalo dediščino.

Leta 1999 sprejeti Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99, ZVKD) je zahteval tudi prilagoditve registra, zato je bil v letu 2002 sprejet Pravilnik o registru nepremične kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 25/2002). Novi pravilnik ohranja koncept ZRD, spremembe so predvsem posledica spremenjenih določil zakona in izkušenj pri vodenju ZRD. Hkrati z zakonskimi prilagoditvami je bil sistem registra tudi informacijsko posodobljen in delno prilagojen kasnejši uporabi elektronskega podpisa.

Obseg podatkov, ki v zbirki osnovnih podatkov RKD opisujejo posamezno enoto dediščine, se ne razlikuje bistveno od podatkov ZRD, zato so bili vsi podatki ZRD delno dopolnjeni (datacija in kategorija varstvenega režima) in preneseni v zbirko osnovnih podatkov RKD (ob prepisu je bilo v ZRD vpisanih 13521 enot dediščine). Prav tako so bili v novi sistem registra preneseni tudi vsi predlogi za vpis, ki so jih območne enote ZVKDS pripravile za vpis v ZRD. Ob uskladitvi registra s Pravilnikom o registru kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 66/09) so bili podatki registra dopolnjeni s podatki o zvrsteh in podzvrsteh dediščine, avtorjih in varstvenih usmeritvah. Podatki o avtorjih in podzvrsteh se vodijo izven osnovne aplikacije registra, vendar so v ta navodila vključeni.

Ocenili smo, da bo v končni fazi register vseboval več kot 30.000 enot nepremične kulturne dediščine. V letu 2014, ko je bila izvedena uskladitev registra s Pravilnikom o registru kulturne dediščine, je zadnja evidenčna številka iz registra presegla vrednost 30.000.

Sistem registra nepremične kulturne dediščine je bil od vsega začetka usklajen z mednarodnim priporočilom Sveta Evrope CORE DATA INDEX (Recommendation No. R(95)3 of the Committee of Ministers to Member States on Co-ordinating Documentation Methods and Systems Related to Historic Buildings and Monuments of Architectural Heritage, 1995 in Core Data Standard for Archaeological Monuments and Sites, 1999).

II. Splošna pojasnila

1. Kaj je enota nepremične kulturne dediščine

Enota nepremične kulturne dediščine (v nadaljevanju enota) je opredeljena kot določen povezan del fizičnega objekta, celoten objekt ali več objektov in / ali območje v prostoru, ki ima lastnosti kulturne dediščine (v nadaljevanju KD). Ob določanju posamične enote za vpis v RKD je treba upoštevati naslednja načela:

- enota je locirana na povezanem prostoru,
- enota je lahko vsebovana v drugi enoti, vendar praviloma v celoti,
- istovrstnost prvotne uporabe enote,
- enotnost varstva kulturne dediščine.

2. Šifranti in seznam

V registru nepremične kulturne dediščine so določene rubrike podprte s šifrantom ali kontroliranim seznamom (geslovníkom).

V rubriko, ki je podprta s *šifrantom*, lahko vnesemo samo en vsebinski pojem / šifro iz šifranta. Šifranti so določeni z začetno nastavitvijo sistema in jih ni mogoče enostavno spreminjati oz. dopolnjevati. Za izbiro pojma / šifre uporabljamo načelo pretežnosti. Enoti dediščine pripišemo tisti in en sam pojem, ki več kot 50% velja za obravnavano enoto.

Primer: V register vpisujemo enoto "župnišče", ki ima poleg običajnih prostorov lahko tudi sakralne (kapela). Tip enote je v tem primeru "profana stavbna dediščina" (iz Šifranta tipa enote), ne pa "sakralno-profana stavbna dediščina", ker prvi navedeni pojem velja za več kot 50% obravnavane enote.

V rubriko, ki je podprta s *kontroliranim seznamom* (geslovníkom), lahko iz seznama vnesemo več pojmov, ki so praviloma med seboj ločeni z vejico. Poleg pojmov, ki so že v seznamu, lahko v rubriko tudi prosto vpisujemo nove pojme. Ob vpisu enote v register upravljavec registra preveri novo dodane pojme v posameznih rubrikah in jih po presoji vključi v kontroliran seznam. Tako se kontrolirani seznam lahko nenehno dopolnjujejo.

Šifranti in seznam so prikazani ob posamezni rubriki, šifranti naselij in topografskih kart so dostopni samo v elektronski obliki. Seznam tipoloških gesel je posebna priloga.

III. Predlog za vpis v register

Enoto lahko vpišemo v register ali jo iz njega izbrišemo samo na osnovi predloga za vpis oz. izbris. Podatke v registru lahko spreminjamo na osnovi predloga za spremembo vpisa, v določenih primerih pa tudi z neposrednimi spremembami podatkov v registru. Neposredne spremembe v registru so možne samo, če ne gre za spremembo območja ali kategorije varstvenega režima (glej V. Sklepi o neposrednih spremembah).

Na osnovi predloga za vpis / spremembo / izbris minister, pristojen za področje kulturne dediščine, izda odločbo, s katerim predlog sprejme ali zavrne.

Opis enote kulturne dediščine je kot priloga sestavni del vsakega predloga in odločbe. Poleg opisa enote v pisni obliki je sestavni del opisa tudi grafična priloga z zarisom območja enote kulturne dediščine.

Kot podpora vpisovanju enot v register je pripravljena posebna programska oprema za:

- pripravo predloga za vpis (vnos podatkov v elektronski obrazec predloga za vpis) in
- izdelavo grafične priloge oziroma digitalizacijo območja enote.

Navodila za uporabo programske opreme niso sestavni del teh navodil in so izdelana ločeno.

Poleg elektronskega obrazca je potrebno ministrstvu predlog do začetka uporabe elektronskega podpisa dostaviti tudi v pisni obliki. Predlog mora biti opremljen z žigom in podpisi vseh podpisnikov predloga.

1. Zadeva

Dokumenti postopka vpisa / spremembe / izbrisa so združeni v zadevi, ki vsebuje:

- opis enote dediščine (priloga),
- predlog za vpis,
- odločbo.

Poleg navedenih dokumentov zadeva vsebuje tudi osnovne podatke o stanju zadeva:

- podatki o odprtju zadeve (datum in uporabnik),
- podatki o trenutnem / predhodnem uporabniku,
- podatki o statusu zadeve oz. fazi postopka, v kateri se trenutno nahaja,
- zaznamki, ki so namenjeni opombam, širšim obrazložitvam, medsebojni komunikaciji sodelujočih v zadevi (avtor posameznega zapisa in datum morata biti zabeležena).

Za vsak vpis, izbris ali spremembo vpisa, ki se izdelava na osnovi predloga (ni neposredna sprememba v registru), se odpre nova zadeva. Zadeve se številčijo v okviru pristojne območne enote v obliki:

Rkd-oo-ll-nnnnn

kjer je

<i>Rkd</i>	fiksna oznaka za dokument RKD,
<i>oo</i>	oznaka območne enote,
<i>ll</i>	leto odprtja zadeve,
<i>nnnnn</i>	zaporedna številka zadeve znotraj območne enote in leta.

Vsi dokumenti zadeve imajo prvi del številke enoten, razlikujejo se po dodatku

Rkd-oo-ll-nnnnn-dd-x

kjer je

dd = 01 za opis enote (prilogo),

dd = 02 za predlog za vpis,

dd = 03 za odločbo,

x zaporedna številka dokumenta iste vrste (se uporablja izjemoma, če je npr. v eni zadevi izdanih več odločb)

2. Navodila za izpolnjevanje predloga za vpis

Št. predloga, datum

Rubriki samodejno vpiše sistem in ju ne moremo popravljati. Datum predloga se uskladi s tekočim datumom ob uskladitvi dokumentov v zadevi.

Podatki o predlagatelju

Sistem samodejno vpiše ime in naslov območne enote. Po potrebi jih lahko popravimo.

Vrsta predloga

Na predlogu navedemo, ali gre za vpis nove enote, spremembo vpisa enote, ki v RKD že obstaja, ali za izbris enote. Navedemo lahko le enega izmed naštetih pojmov, ki ga izberemo iz šifranta.

EŠD

EŠD moramo obvezno vpisati, če gre za spremembo ali izbris enote. Ob vpisu rubriko pustimo prazno, lahko jo izpolnimo, če je bil EŠD za dano enoto že rezerviran v začetni nastavitvi.

Ime enote

Ime enote v predlogu mora biti identično imenu v prilogi "Opis enote nepremične kulturne dediščine".

EŠD in ime enote na predlogu in v prilogi se uskladijo ob uskladitvi dokumentov v zadevi (ime enote v zadevi je potrebno dodatno uskladiti z gumbom).

Obrazložitev predloga

Vsak predlog mora vsebovati ustrežno obrazložitev, ki je sestavljena iz dveh delov:

- rubrik, ki jih izpolnimo s pomočjo šifrantov in pomagajo pri izdelavi statistike predlogov (vrsta predlagatelja, razlog) in
- kratke tekstualne obrazložitve.

Vrsta predlagatelja

Iz šifranta vrste predlagateljev izberemo vrsto predlagatelja (pristojno območno enoto ZVKDS).

Razlog za vpis

Iz šifranta razlogov za vpis izberemo enega izmed razlogov za vpis / spremembo vpisa / izbris iz registra, in sicer:

0	<i>neznano</i> Pojma praviloma ne uporabljamo.	Uporabimo za Praviloma ne
1	<i>obstoječa evidenca</i> Podatki za vpis enote v register izvirajo iz kakršnekoli obstoječe evidence. Evidenca je lahko ročna (kartoteke, sezname) ali pa na računalniškem mediju.	vpis
2	<i>terensko delo - topografija</i> Podatki za vpis enote v register izvirajo iz terenskih raziskav ali topografij (objavljenih in neobjavljenih).	vpis
3	<i>strokovne osnove za razglasitev</i> Podatki za vpis enote v register so izvorno nastali ob pripravi strokovnih osnov za razglasitev enote.	vpis sprememba
4	<i>strokovne osnove za prostorske akte</i> Podatki za vpis enote v register so izvorno nastali ob pripravi strokovnih osnov za prostorske planske in izvedbene akte, lokacijsko dokumentacijo, sektorske plane, ipd.	vpis sprememba
5	<i>posegi na enoti</i> Podatki za vpis enote v register so nastali ob pripravi in spremljanju posega / posegov na posameznem objektu / območju / predmetu.	vpis sprememba
6	<i>odprava napak</i> Pojem uporabljamo pri spremembi vpisa, če smo predlog za spremembo vpisa pripravili zaradi odprave napak v obstoječem opisu enote v registru.	sprememba
7	<i>dopolnitev podatkov</i> Pojem uporabljamo pri spremembi vpisa, če smo predlog za spremembo vpisa pripravili zaradi dopolnitve obstoječega opisa enote v registru. (dopolnitev opisa z novimi podatki; uskladitev grafike z DKN; vnos nadrejene enote, strokovnega področja, itn.)	sprememba
8	<i>sprememba strokovnih opredelitev</i> Pojem uporabljamo pri spremembi vpisa, če je prišlo do spremembe strokovnih opredelitev (vrednotenje, ...), ki so bile osnova za vpis enote v register. (sprememba statusa iz spomenika v dediščino; velike spremembe, ko se predvsem območje enote izrazito spremeni: dvorec se spremeni v dvorec s parkom)	sprememba
9	<i>sprememba na terenu</i> Pojem lahko uporabimo tudi namesto izbrisa enote v primeru fizičnega uničenja enote. (Obvezno uporabimo ob spremembi statusa v »dokumentarno varstvo« in v primeru, če je razglašena, a uničena!!!)	sprememba
10	<i>uničenje enote</i> Pojem uporabimo v primeru, če enota fizično ne obstaja več v nobeni obliki.	izbris
11	<i>sprememba lastnosti enote</i> Pod spremembo lastnosti enote razumemo predvsem take fizične spremembe enote, ki povzročijo prenehanje spomeniških lastnosti enote.	izbris
12	<i>sprememba vrednotenja enote</i> Pojem uporabimo v primeru izbrisa, ker se je spremenila metodologija vpisovanja (enota je sestavni del nadrejene enote)	izbris
13	<i>pobuda</i>	vpis

<i>Pojem uporabimo, kadar območna enota ZVKDS predlog pripravi na osnovi pobude, ki jo je dala pravna ali fizična oseba.</i>	<i>sprememba izbris</i>
14 ostalo Pojem uporabimo v primeru, ko razloga ne moremo opredeliti z nobenim od pojmov s šiframi od 1 do 3.	<i>vpis sprememba izbris</i>

Tekstualna obrazložitev predloga

Kratka tekstualna obrazložitev mora vsebovati navedbo pobude, zakonske zahteve ali kakega drugega razloga, zaradi katerega je bil pripravljen predlog za vpis/spremembo/izbris enote. Pri predlogu za spremembo vpisa enote obvezno navedemo tudi rubrike, ki jih spreminjamo in razlog, zaradi katerega jih spreminjamo.

Pri izbrisu je potrebno utemeljiti, zakaj enoto izpisujemo iz registra. Priloga predloga za izbris je fotodokumentacija, ki potrjuje razlog za izbris zlasti v primeru, ko je enota izgubila lastnosti dediščine zaradi degradacije.

Podpisniki predloga

Vse rubrike opremimo z imeni in priimki predlagatelja, z njihovimi podpisi in z žigom predlagatelja.

Priloge

Navedemo priloge, ki spremljajo predlog za vpis, kot na primer:

- Opis enote nepremične kulturne dediščine (obvezna priloga)
- Grafična priloga
- Kartografska dokumentacija
- Pisni dokumenti
- Fotodokumentacija
- ipd.

IV. Opis enote nepremične kulturne dediščine

1. IDENTIFIKACIJA ENOTE

Evidenčna številka enote

Evidenčna številka enote je zaporedna številka (1, 2, 3, ...), ki jo podeli upravljavec registra ob vsakokratnem dodajanju nove enote v RKD. Če gre za spremembo vpisa enote, mora predlagatelj obvezno vpisati evidenčno številko enote, na katero se spremembe nanašajo.

Evidenčna številka izbrisane enote ne more nikoli biti dodeljena drugi enoti, prav tako je po izbrisu ne moremo več aktivirati za isto enoto.

Karakteristična fotografija

Sestavni del opisa enote nepremične kulturne dediščine je karakteristična fotografija. Karakteristična fotografija praviloma prikazuje zunanjščino objekta in sicer tipičen pogled na celoto, kolikor ga je v določenem okolju oziroma za določen tip enote možno zajeti. Fotografija naj bi bila posneta sočasno ob pripravi dokumentacije za predlog za vpis ali kasneje.

Avtorske pravice karakterističnih fotografij enot so zaradi uporabe in objave podatkov registra prenesene na upravljavca registra oz. na register nepremične kulturne dediščine. V registru so navedeni podatki o moralnih avtorskih pravicah za fotografijo, in sicer v obliki vir: leto posnetka, fotograf

Primer: Fototeka OE Maribor: 2000, Srečko Štajnbaher

Karakteristične fotografije zaenkrat obdelujemo ločeno izven sistema za pripravo predlogov za vpis.

Ime enote

Ime enote pripada natanko eni enoti in eni evidenčni številki. Enega in istega imena ne smemo uporabiti za več enot z različnimi evidenčnimi številkami.

Praviloma je ime enote sestavljeno iz imena kraja in lastnega imena enote, ki ga najpogosteje uporablja strokovna literatura, pod pogojem, da to lastno ime velja le za eno enoto znotraj navedenega kraja. Ime kraja in lastno ime sta ločeni s "presledek, vezaj, presledek" (-). Lastno ime enote pišemo z veliko začetnico.

*Primer: Doslovče - Rojstna hiša Frana S. Finžgarja
Ljubljana - Cerkev sv. Nikolaja*

Ime kraja v imenu enote ni nujno enako statističnemu imenu naselja, v katerem se enota nahaja (lahko je ime zaselka, ipd.).

Če je lastno ime enote v okviru ozemlja Slovenije edinstveno in splošno znano, ga lahko uporabimo samostojno. V nekaterih tovrstnih primerih je potrebna inverzija sestavnih delov naravnega lastnega imena.

*Primer: Bogenšperk - Grad
Dornava - Park*

Če lastno ime enote ne obstaja ali pa je manj znano, uporabimo namesto tega tipološko oznako, ki ji dodamo ulico in hišno številko ali pa ledinsko ime.

*Primer: Celje - Hiša Zidanškova 3
Brezovica - Arheološko območje Poljana
Bitnje - Kozolec na Ledinah*

Če se enota dediščine nahaja v mestnem predelu, v imenu kraja navedemo ime mesta, na koncu lastnega imena enote pa dodamo še ime mestnega predela.

*Primer: Ljubljana - Cerkev sv. Simona in Jude na Viču
Ljubljana - Cerkev sv. Simona in Jude v Črnučah
Nova Gorica - Frančiškanski samostan na Kostanjevici*

Če je v Sloveniji več krajev z enakimi imeni, imenu kraja dodamo dopolnilo, ki jih loči med seboj. Za isti kraj uporabljamo vedno enako dopolnilo.

*Primer: Cerklje na Gorenjskem - ...
Cerklje na Dolenjskem - ...
Šmartno pri Litiji - ...
Šmartno pod Šmarno goro - ...
Šmartno v Brdih - ...*

Sinonimi imena enote

Sinonimi so vsa znana poimenovanja enote KD kot so: domača imena, ledinske oznake (če niso uporabljene za sestavo imena enote), tujejezični sinonimi, imena, pod katerimi se enota pojavlja v literaturi in virih, ipd. Pri navajanju so med seboj ločeni z vejico in presledkom.

Primer: Sinonim, Sinonim, Sinonim

Če želimo v predlog za vpis enote navesti drugačno ime enote (npr. "Malahorna - Cerkev sv. Barbare"), kakor je navedeno v pravnem aktu razglasitve (npr. "Markečica - Cerkev sv. Barbare"), to navedemo v tej rubriki takole:

V razglasitvi: Markečica - Cerkev sv. Barbare

2. OPIS ENOTE DEDIŠČINE

Šifra vrste dediščine / zvrst dediščine

Polje Vrsta dediščine uporabljamo za zvrst dediščine. Zvrsti dediščine so določene s Pravilnikom o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah (Uradni list RS, št. 102/10), ki določa tudi seznam možnih varstvenih usmeritev po posameznih zvrsteh dediščine.

Iz šifranta lahko izberemo enega izmed naslednjih pojmov:

0	<i>neznano</i> Pojem uporabimo v primeru, ko se začasno ne moremo odločiti za enega izmed ostalih pojmov in bomo to storili naknadno.
1	<i>arheološka najdišča</i> Arheološka najdišča so originalni kraji deponiranja arheoloških ostalin, to je stvari in vsakršnih sledov človekovega delovanja iz preteklih obdobij, ki so identificirani z ustreznimi strokovnimi postopki. Glede na prostorski položaj deponiranja in odkrivanja arheoloških ostalin ločimo kopenska arheološka najdišča (površinske in podpovršinske ostaline na kopnem razen ostalin v naravnih podzemnih jamah in kopenskih vodah), jamska arheološka najdišča (ostaline v naravnih podzemnih jamah in predjamskih prostorih) in podvodna arheološka najdišča (ostaline pod vodo: morsko dno, dno vodotokov in jezer).
2	<i>stavbe</i> Stavbe so eno- ali večprostorni grajeni objekti s streho, v katere človek praviloma lahko vstopi in so namenjeni bivanju ali opravljanju dejavnosti. K njim sodijo sestavine in pritikline, ki so namenjene uporabi (drugi objekt, napeljava, zemljišče) ali oplešanju (okrasje, oprema) ali pa so nepogrešljive za njihovo delovanje. Več funkcionalno in prostorsko povezanih stavb sestavlja skupino stavb (vrstna hiša, blok, domačija, tovarna). Stavbe so dokaz bivanjske kulture, načinov gradnje in funkcionalnih ter likovnih umestitev v okolje. So odraz in primer stopenj gospodarskega, kulturnega, socialnega, političnega, tehnološkega in verskega razvoja. Ločimo gospodarske/proizvodne, javne, poslovne in stanovanjske stavbe, ki spadajo v okvir profanih stavb, ter sakralne stavbe, ki so v osnovi namenjene bogoslužju.
3	<i>parki in vrtovi</i> Parki in vrtovi so deli odprtega prostora, oblikovani v razmerjih med grajenimi ali oblikovanimi objekti, rastlinjem, vodo in reliefom. So prostori gojenja rastlin, ugodja ali sprostitev, vzgoje, izobraževanja in raziskovanja ter izražajo človekovo predstavo o prijetnem, varnem okolju. Prostorsko kompozicijo parkov in vrtov sestavljajo zasnova, zasaditve rastlin, grajene strukture in likovni elementi, vrtna oprema, vodni motivi (tekoče ali stoječe vode), relief, vedute. Parki in vrtovi so s svojevrstnimi izraznimi sredstvi odraz in primer preteklega oblikovanja odprtega prostora in hortikulturnega znanja. V to zvrst sodijo tudi drevoredi, alpinetumi, gaji, rozariji, skalnjaki, zeliščni vrtovi in druge vrtnoarhitekturne ureditve (ureditve javnih prostorov).
4	<i>stavbe s parki ali z vrtovi</i> Stavbe s parki ali z vrtovi« so enovite celote oblikovanega odprtega prostora in grajenih objektov. Ločimo profane stavbe s parki ali z vrtovi (dvorec s parkom ali z vrtom, grad s parkom ali z vrtom, zdravilišče) in sakralne stavbe s parki ali z vrtovi (kartuzijanski samostan z vrtom, cistercijanski samostan z vrtom).

- 5 *spominski objekti in kraji*
Spominski objekti in kraji so grajeni ali oblikovani objekti in prostori izražanja spoštovanja ter spominjanja na neko osebo, dejavnost, dejstvo, dogodek. Spominski objekti in kraji služijo spominu kot vrednoti, družbeni pomen imajo zaradi zgodovinske pričevalnosti in likovnih kvalitet. Ločimo domove pomembnih osebnosti, znamenja (javni spomenik, mejnik, obcestni kamen, spominska plošča, pil, križ, kapelica), objekte in kraje mrtvih (grob, grobišče, pokopališče, grobnica, mrliška vežica, kostnica), kraje zgodovinskih dogodkov, preproste vojaške objekte (partizansko taborišče, partizanska bolnišnica), kraje spominjanja na človekovo poselitve ali dejavnost (lokacija stavbe, lokacija drugega objekta, opuščena vas).
- 6 *drugi objekti in naprave*
Drugi objekti in naprave so grajeni objekti ali večji predmeti iz več sestavnih delov in služijo tistim človekovim potrebam, ki niso bivanje ali opravljanje dejavnosti v stavbi. So odraz in primer stopenj gospodarskega, kulturnega, političnega in tehnološkega razvoja. Ločimo delovne naprave (dvigalo, peč, stroj), industrijske/gospodarske objekte (kamnolom, rudnik, vodovod, vodnjak, napajališče, jez, rake, mlinščica, črpališče, vodni stolp, žičnica), kulturne in vadbene objekte (bazen, drsališče, hipodrom, igrišče, letno gledališče, smučarska skakalnica, stadion), objekte transportne infrastrukture (pot, cesta, proga, predor, most, pristanišče), objekte urbane opreme (stopnišče, javni vodnjak, vodometa, ulična svetilka), signalne ter merilne naprave in objekte (opazovalnica, razgledni stolp, svetilnik, preža), zidove in jarke (suhozid, ograda, obzidje, strelski jarek).
- 7 *naselja in njihovi deli*
Naselja in njihovi deli so prostori trajne človekove poselitve, združujejo bivališča z javnimi objekti, prostori in funkcijami. Prostori poselitve so z geografskimi, zgodovinskimi in drugimi materializiranimi posebnostmi odraz in primer gospodarskega, kulturnega, socialnega, političnega in tehnološkega razvoja. Obsegajo podeželska (zaselek, vas), trška in mestna naselja, njihove dele (trg, četrt, kolonija, ulica) ter druga območja poselitve skupaj s pripadajočimi zemljišči. Zvrst je pomensko enaka definiciji naselbinske dediščine iz 3. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08 in 123/08; v nadaljnjem besedilu: ZVKD-1).
- 8 *kulturna krajina*
Kulturna krajina je del odprtega prostora z naravnimi in grajenimi ali oblikovanimi sestavinami, katerega strukturo, razvoj in rabo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnosti, ki soustvarjajo posebne kulturne in družbene vrednote in identiteto regij ter države. Kulturna krajina je rezultat součinkovanja človeških in naravnih dejavnikov ter je odraz in primer gospodarskega, kulturnega, socialnega, političnega in tehnološkega razvoja družbe. Glede na strukturne značilnosti in krajinske sestavine ločimo kmetijske krajine, poseljene krajine in zgodovinske krajine.
- 9 *ostalo*
Ostalo je zvrst, v katero sodi nepremična dediščina, ki je ni mogoče uvrstiti v nobeno od naštetih zvrsti.

Pojasnilo:

Ob minimalni uskladitvi registra s Pravilnikom o registru kulturne dediščine v letu 2014 je bilo za vpisovanje podatkov o zvrsteh uporabljeno polje "vrsta", saj to polje od razdružitve s področjem varstva narave ni imelo pravega pomena.

Zvrst dediščine vsebinsko nadomešča tip dediščine. Zaradi prehodnega obdobja veljavnosti strokovnih zasnov varstva, ki jih je pripravil Zavod za varstvo kulturne dediščine za območja

posameznih občin na podlagi prej veljavnega Zakona o varstvu kulturne dediščine (ZVKD; Uradni list RS, št 7/99), in navezave varstvenih režimov iz strokovnih zasnov na tipe dediščine iz registra, je polje tip v bazi podatkov registra nepremične kulturne dediščine ostalo nespremenjeno.

Podzvrst

Podzvrst služi podrobnejši vsebinski klasifikaciji enot dediščine. Uporablja se le pri nekaterih zvrsteh, in sicer pri arheoloških najdiščih in stavbah.

Podzvrsti so opredeljene z gesli.

Podzvrsti za arheološka najdišča:

- *kopenska najdišča,*
- *podvodna najdišča,*
- *jamska najdišča.*

Podzvrsti za stavbe:

- *profane stavbe,*
- *sakralne stavbe.*

Podzvrsti lahko navedemo več. Med seboj jih ločimo z vejico in presledkom (" , ").

*Primeri: kopenska najdišča, podvodna najdišča
sakralne stavbe, kopenska najdišča
sakralne stavbe, profane stavbe, kopenska najdišča*

Opombe:

Podatke o podzvrsteh vnaša INDOK center v posebno aplikacijo.
Podzvrsti se ne prenašajo v spletne pregledovalnike registra.

V delovni fazi obdelave predloga za vpis se podatki o podzvrsteh začasno navedejo v polju
»Zaznamki«.

Šifra tipa enote

Iz šifranta lahko izberemo enega izmed naslednjih pojmov, ki določajo osnovno tipološko razvrstitev enot KD:

- 0 *neznano*
Pojem uporabimo v primeru, ko se začasno ne moremo odločiti za enega izmed ostalih pojmov in bomo to storili naknadno.
-
- 1 *arheološka dediščina*
Arheološka dediščina so delno raziskana ali neraziskana arheološka najdišča oziroma vsi preostanki, predmeti ali kakršnikoli drugi sledovi človekovega obstoja, ki pričajo o preteklih obdobjih in o civilizacijah in ki so na površju zemlje, v zemeljskih plasteh oziroma na dnu vodotokov, jezer in morja, in so zanje izkopavanja in odkritja glavni vir ali eden od glavnih znanstvenih virov.
-
- 2 *profana stavbna dediščina*
Profana stavbna dediščina so posamezne stavbe, drugi grajeni objekti in naprave, skupine med seboj povezanih stavb, objektov in naprav, kjer je materializirana substanca nosilec kulturnih vrednot in kjer so te stavbe oziroma objekti po svoji prvotni oziroma zgodovinsko prevladujoči namembnosti (in ne glede na morebitno lastništvo verskih ustanov) bili namenjeni gospodarskim, stanovanjskim, komunalnim, izobraževalnim, kulturnim, upravnim, vojaškim, zdravstvenim in drugim socialnim dejavnostim.
-
- 3 *sakralna stavbna dediščina*
Sakralna stavbna dediščina so posamezne stavbe, drugi grajeni objekti in naprave, skupine med seboj povezanih stavb, objektov in naprav, kjer je materializirana substanca nosilec kulturnih vrednot in kjer so te stavbe oziroma objekti po svoji prvotni oziroma zgodovinsko prevladujoči namembnosti služili verskim obredom oziroma so pomenili ali še pomenijo posvečene prostore, namenjene svečenikom (npr.: klavzure v samostanih) in sakralnim oznakam prostora (npr.: kapelice).
-
- 4 *sakralno profana stavbna dediščina*
Sakralno-profana stavbna dediščina so posamezne stavbe, drugi grajeni objekti in naprave, skupine med seboj povezanih stavb, objektov in naprav, kjer materializirana substanca nosilec kulturnih vrednot in kjer te stavbe oziroma objekti enakovredno vsebujejo dele profane in sakralne stavbne dediščine in kjer sta obe zvrsti dediščine funkcionalno oziroma zgodovinsko povezani (na primer: župna cerkev z župniščem in mežnarijo, pokopališče s pokopališko kapelo, samostanski kompleks s samostanom - klavzuro, z gospodarskimi poslopji in kmetijskimi zemljišči).
-
- 5 *memorialna dediščina*
Memorialna dediščina so objekti in urejena zemljišča, kot na primer javni spomeniki oziroma javne plastike, obeležja, grobnice, pokopališča skupaj z grobovi, nagrobniki in z vrtnoarhitekturno ureditvijo, in posamezni grobovi oziroma nagrobniki, ki so bili postavljeni in urejeni zato, da obeležujejo zgodovinski dogodek, zgodovinsko dogajanje ali spomin na zgodovinsko osebo, oziroma ki so služili ali še služijo spominskim in pietetnim namenom, z izjemo objektov, ki so neposredno služili ali še služijo verskim obredom.
-
- 6 *vrtnoarhitekturna dediščina*
Vrtnoarhitekturna dediščina so deli kultivirane narave oziroma človekovega okolja, ki so urejeni z naravnimi in zgrajenimi prvinami po vrtnoarhitekturnih načelih. Praviloma so prostorsko in vsebinsko povezani s stavbno dediščino.
-
- 7 *naselbinska dediščina*

Naselbinska dediščina so območja živih naselij, ki pomenijo njihova zgodovinska jedra, zgodovinske četrti, predmestja oziroma druge zgodovinske dele. Naselbinsko dediščino sestavljajo zazidani predeli in tisti deli človekovega okolja oziroma narave, ki so genetsko, funkcionalno in vsebinsko povezani z naseljem.

---

11 kulturna krajina

Kulturna krajina so deli kultivirane narave, katerih razvoj, strukturo in rabo prostora določajo naravni procesi oziroma danosti ter človekovi pretekli in sodobni posegi.

---

12 zgodovinska krajina

Zgodovinska krajina so deli naravne ali kulturne krajine, kjer so potekali pomembni zgodovinski dogodki, predvsem bitke in druge vojaške operacije, katerih materialni ostanki so ohranjeni "in situ".

---

13 ostalo

Pojem uporabimo v primeru, ko enote KD ne moremo opredeliti z nobenim od pojmov s šiframi od 1 do 12.

Šifra obsega enote

Iz šifranta izberemo enega izmed naslednjih pojmov, ki opredeljujejo fizični obseg oziroma fizično pojavnost enote:

- 0 *neznano*
Pojem uporabimo v primeru, ko se začasno ne moremo odločiti za enega izmed ostalih pojmov in bomo to storili naknadno.
-
- 1 *območje*
Območje je sorazmerno velika enota človekovega okolja oziroma narave, ki je dovolj prepoznavna oziroma istovrstna, da jo je mogoče topografsko definirati. Območje sestavljajo istovrstni ali različni elementi, ki niso nujno vsi nosilci kulturnih oziroma naravnih vrednot. Zaradi njihovih medsebojnih razmerij ima območje dodatno kulturno oziroma naravno vrednost.
-
- 2 *skupina objektov*
Skupina objektov so skupine istovrstnih ali medsebojno vsebinsko (genetsko, zgodovinsko, funkcionalno ipd.) povezanih objektov, ki sestavljajo prostorsko določljivo (manjšo) celoto. Večina objektov, ne pa nujno vsi, so nosilci kulturnih vrednot. Zaradi njihovih medsebojnih razmerij skupina objektov pridobi dodatno vrednost.
-
- 3 *objekt*
Objekt je posamezna enota stavbne, memorialne ali vrtnoarhitekturne dediščine, skupaj z njeno opremo, napravami in napeljavami in z neposredno okolico. Med objekte prištevamo tudi ostanke posameznih zgradb in drugih grajenih objektov in enote, ki jih sestavljajo enovito oblikovane stavbe oz. stavbni deli.
-
- 4 *del objekta*
Del objekta je od objekta neločljiv konstrukcijski, oblikovni ali funkcionalni sestavni del, ki je nosilec kulturnih vrednot. Kategorija se uporablja le pri enotah stavbne, memorialne ali vrtnoarhitekturne dediščine.
-
- 5 *zbirka predmetov*
Zbirka predmetov je več posamičnih predmetov, ki jim kulturno vrednost povečuje dejstvo, da so bodisi nastali kot del funkcionalne ali vsebinske celote bodisi so jih ljubiteljski ali poklicni zbiralci naknadno združili v takšno celoto.
-
- 6 *predmet*
Predmet je predmet človeškega ali naravnega izvora, ki ni fizično povezan s stavbo, drugim grajenim objektom, nepremično napravo ali zemljiščem in ki ima lastnost premične dediščine.
-
- 7 *ostalo*
Pojem uporabimo v primeru, ko enote KD ne moremo opredeliti z nobenim od pojmov s šiframi od 1 do 6.

Tipološka gesla enote

Tipološka gesla praviloma opredeljujejo tipično obliko enote oz. njenih posameznih objektov, ki so pogosto opredeljene z osnovno funkcijo enote (npr. kmečki dvorec, meščanska hiša). Navedemo jih lahko več. Med seboj jih ločimo z vejico in presledkom (", "). Praviloma jih navajamo v ednini in z malo začetnico.

Primer: domačija, vrhkletna hiša, hlev, kašča

Priporočamo standardizacijo pojmov (vedno enaka sintaksa posameznega pojma, uporaba vedno le enega izmed sinonimov, ipd).

Pri določanju tipoloških gesel zaenkrat uporabljamo kontroliran seznam (geslovnik), ki ga bomo sčasoma nadgradili v tezaver tipoloških gesel. Seznam gesel je možno dopolnjevati, za vsako novo predlagano geslo je potrebno skupaj s predlogom priložiti tudi kratko definicijo.

(Glej tudi interno gradivo: *Seznam tipoloških gesel z definicijami*).

Tekstualni opis enote

V kratkem tekstualnem opisu enote popišemo osnovne fizične značilnosti enote in navedemo morebitne pomembnejše detajle, predvsem tiste, ki jih varujemo. Navedemo tudi pomembnejše avtorje enote. Datacijo v opis vključimo zlasti v primeru, ko je datacij za enoto več (glej tudi rubriko »Datacija«).

V tekstualni opis enote ne sodijo vrednostne sodbe ali opis lokacije in drugi podatki, ki jih opredeljujemo v drugih rubrikah obrazca.

Praviloma besed v tekstualnem opisu enote ne krajšamo. Uporabljamo lahko naslednje dogovorjene okrajšave:

- stol. (stoletje)
- pr.n.št. (pred našim štetjem)
- pol. (polovica)
- sv. (sveti)

Besedo "leto" praviloma izpuščamo, sicer je ne krajšamo.

Besed v rubriki ne delimo.

Datacija enote

V polju datacija z gesli opredelimo datacijo enote nepremične kulturne dediščine. Vpisujemo čas nastanka enote oziroma njenih sestavnih delov in pomembne gradbene faze oziroma prezidave ter celostne prenove. V polje ne vpisujemo časa nastanka opreme (premične dediščine) znotraj enote nepremične dediščine.

Datacij lahko navedemo več. Med seboj jih ločimo z vejico in presledkom (" , ").

Primer: prva četrtina 17. stol., 1614, druga polovica 19. stol.

Datacijo lahko opišemo opisno in z letnicami. V nadaljevanju so navedene različne vrste datacij in podrobnejša pravila za določanje datacij.

A. Opisna datacija s stoletji

Opisna datacija s stoletji omogoča določitev datacije na 20-25 let natančno. Pri opisni dataciji uporabljamo kontroliran seznam (geslovník).

Grafična ponazoritev opisne datacije s stoletji:

	1575	1600	1625	1650	1675	1700	1725
<i>prelom 16. stol. in 17. stol.</i>							
<i>17. stol.</i>							
<i>prva polovica 17. stol.</i>							
<i>prva četrtina 17. stol.</i>							
<i>druga četrtina 17. stol.</i>							
<i>sredina 17. stol.</i>							
<i>druga polovica 17. stol.</i>							
<i>tretja četrtina 17. stol.</i>							
<i>zadnja četrtina 17. stol.</i>							
<i>prelom 17. stol. in 18. stol.</i>							
<i>18. stol.</i>							

Gesla za opisno datacijo s stoletji:

<i>Geslo</i>	<i>Od</i>	<i>Do</i>	<i>Opombe</i>
<i>prelom 16. stol. in 17. stol.</i>	1575	1624	
<i>17. stol.</i>	1600	1699	
<i>prva polovica 17. stol.</i>	1600	1649	
<i>prva četrtina 17. stol.</i>	1600	1624	= začetek 17. stol.
<i>druga četrtina 17. stol.</i>	1625	1649	
<i>sredina 17. stol.</i>	1625	1674	
<i>druga polovica 17. stol.</i>	1650	1699	
<i>tretja četrtina 17. stol.</i>	1650	1674	
<i>zadnja četrtina 17. stol.</i>	1675	1699	= konec 17. stol.
<i>prelom 17. stol. in 18. stol.</i>	1675	1724	
<i>18. stol.</i>	1700	1799	

B. Datacija z opisom obdobja

Opisna datacija z obdobji uporabljamo predvsem pri arheološki dediščini, kjer datacije ni mogoče opredeliti na 20-25 let natančno. Za obdobja uporabljamo kontroliran seznam (geslovník).

<i>Geslo</i>	<i>Od</i>	<i>Do</i>	<i>Opombe</i>
<i>paleolitik</i>	-2 000 000	-10 000	
<i>starejši paleolitik</i>	-600 000	-150 000	
<i>srednji paleolitik</i>	-150 000	-40 000	
<i>mlajši paleolitik</i>	-40 000	-10 000	
<i>mezolitik</i>	-10 000	-5000	
<i>prazgodovina</i>	-5000	-30	
<i>neolitik</i>	-5000	-2800	
<i>starejši neolitik</i>	-5000	-4000	
<i>srednji neolitik</i>	-4000	-3500	
<i>mlajši neolitik</i>	-3500	-2800	
<i>bakrena doba</i>	-2800	-1750	= eneolitik
<i>bronasta doba</i>	-1750	-750	
<i>starejša bronasta doba</i>	-1750	-1500	
<i>srednja bronasta doba</i>	-1500	-1250	
<i>mlajša bronasta doba</i>	-1250	-1000	
<i>pozna bronasta doba</i>	-1000	-750	
<i>železna doba</i>	-750	-30	
<i>starejša železna doba</i>	-750	-300	
<i>mlajša železna doba</i>	-300	-30	
<i>rimska doba</i>	-30	600	
<i>zgodnja rimska doba</i>	-30	300	
<i>pozna rimska doba</i>	300	600	
<i>srednji vek</i>	600	1491	
<i>zgodnji srednji vek</i>	600	1000	
<i>visoki srednji vek</i>	1000	1300	
<i>pozni srednji vek</i>	1300	1491	
<i>novi vek</i>	1492		

C. Datacija z uporabo letnice

Dodatno lahko v polju za datacijo uporabljamo letnice, ki podrobneje ponazarjajo datacijo enote, in sicer

- posamezne letnice (npr. 1785) ali
- razpon let (1783-1786); med letnico in pomišljajem ni presledka.

D. Posebna gesla za čas zgodovinskih dogodkov

Polja datacija ne uporabljamo za beleženje podatkov o času zgodovinskih dogodkov. Zaradi iskanja enot dediščine, ki obeležujejo dogodke iz prve in druge svetovne vojne, sta bili za ta namen posebej dodani dve gesli, ki ju uporabljamo samo za memorialno dediščino. Navedemo ga vedno kot zadnje geslo.

<i>Geslo</i>	<i>Od</i>	<i>Do</i>	<i>Opombe</i>
<i>prva svetovna vojna</i>	1915	1918	
<i>druga svetovna vojna</i>	1941	1945	

Pravila za določanje datacij

Datacija praviloma opredeljuje časovno obdobje nastanka enote dediščine, to je datacijo "fizične pojavnosti enote". Časa dogodkov, ki so povezani z enoto dediščine (npr. čas, ko je v

objektu bivala neka oseba), praviloma ne beležimo v polje za datacijo. Izjema sta zaenkrat gesli "prva svetovna vojna" in "druga svetovna vojna".

Pri enotah, kot so kulturne krajine, območja spomenikov in druga večja območja, sestavljena iz raznovrstnih delov enot, ko datacije enoti ni mogoče določiti oz. je brezpredmetna, polje datacija ostane prazno. Sicer uporabimo vsaj eno geslo iz skupine A ali B. Letnica vedno sledi dataciji s stoletji ali z opisom obdobja iz skupine A ali B. Podrobnejša opredelitev z letnicami ni obvezna, vendar jo uporabimo, če je le mogoče.

Če ima enota več datacij, jih navedemo v naslednjem vrstnem redu: geslo iz skupine A ali B, letnica, geslo iz skupine A ali B, letnica, itd.

Primer: zadnja četrtina 18. stol., 1789, prva polovica 20. stol., 1920-1928

Kadar v dataciji nastopita dve zaporedni gesli iz skupine A ali B in obstaja geslo, ki ju povezuje, uporabimo "skupno" geslo.

Primer: prva polovica 16. stol., 1510, 1530

Datumov v polje datacija ne pišemo, lahko jih navedemo v tekstualnem opisu enote.

Med gradbene faze objekta sodi tudi rušitev objekta (uničenje, požig, potres,...).

Pri rekonstrukcijah navedemo datacijo prvotnega objekta in datacijo rekonstrukcije. Podobno pri prenesenih enotah (muzej na prostem...) navedemo tudi datacijo prenosa.

Časa opustitve objekta v polje datacija ne pišemo.

Pri enotah, kjer sledimo stavbnemu razvoju (npr. od 16. stol. do 18. stol., raščena arhitektura od... do...), navedemo vsa stoletja, ki jih zajame opis, in letnice, če so znane.

Datacijo notranje opreme in poslikav določimo le takrat, ko je celostno vplivala na podobo objekta ali je podlaga za datacijo objekta.

Vedno vzamemo najbolj natančno datacijo. Če dvomimo v pravilnost ožje datacije, raje uporabimo širšo. Ne naštevamo več datacij za eno fazo (ena datacija pomeni eno gradnjo ali spremembo na objektu).

Če je datacija vezana na oporno letnico (npr. pred 1941, po 1621, okoli 1400), navedemo samo ustrezno opisno datacijo, letnice pa ne.

Če je nekaj zgrajeno v tradiciji npr. 17. stoletja, to ne pomeni, da je datacija 17. stol., ampak kvečjemu kasnejše, se pravi 18., 19., lahko celo 20. stoletje, ki je posnemalo oblike značilne za 17. stol.

Datacija enega objekta se v registru pojavi le enkrat. V nadrejenih enotah datacij iz podrejenih enot praviloma ne ponavljamo.

Posebna pravila za posamezne tipe

Memorialna dediščina:

- Obeležja: Če gre za obeležje iz prve ali druge svetovne vojne, vpišemo datacijo za čas postavitve oz. nastanka obeležja, na koncu dodamo še geslo iz skupine D; leta dogodka ne pišemo.
- Hiše s spominskimi ploščami / spominskimi sobami: V polju navedemo čas nastanka hiše, če je opredeljena tudi kot stavbna dediščina. Dodamo datacijo za čas postavitve oz.

nastanka obeležja oziroma ureditev spominske sobe. Če gre za spominsko hišo iz prve ali druge svetovne vojne, vpišemo geslo iz skupine D; leta dogodka ne pišemo.

- Če je enota nastala v prvi ali drugi svetovni vojni (npr. Bolnišnica Franja), najprej izberemo datacijo iz tabele A, dodatno geslo iz skupine D je na koncu.

Primer: druga četrtina 20. stol., 1943, zadnja četrtina 20. stol., druga svetovna vojna

Naselbinska dediščina: napišemo prvo omembo / nastanek in najosnovnejša znana obdobja rasti naselja.

Pokopališča: obravnavamo kot naselbinsko dediščino, pri katerih se upošteva predvsem nastanek in faze širitev pokopališča. Če so znotraj pokopališča vpisani pomembni nagrobniki, grobišča, javni spomeniki, potem določimo datacijo tudi zanje.

Geslo "prazgodovina" uporabimo le v primeru, ko natančnejša datacija zaradi neraziskanosti ni možna.

Stavbna dediščina: Kot datacijo vpišemo čas gradnje in ne čas izdelave projekta. Čas izdelave projekta in avtorja projekta lahko vpišemo v tekstualni opis enote.

Prva omemba v virih je osnova za datacijo v primeru, ko ni drugega podatka o obstoju enote pred to omembo. Če imamo znano starejšo datacijo npr. iz stavbne zgodovine, omemba ni več osnova za datacijo.

Opomba: Ob uvedbi rubrike Datacija so nastala navodila: *Določanje datacij enot dediščine* (interno delovno gradivo), Ljubljana, URSKD, INDOK center, 2001.

Avtorji

Podatke o avtorju ali izdelovalcu enote nepremične kulturne dediščine opredelimo z gesli, ki poleg imena avtorja vsebujejo še njegovo funkcijo in čas.

Avtor je snovalec, ustvarjalec ali izdelovalec enote oziroma njenih sestavnih delov, kamor se štejejo zasnove, pomembne gradbene faze oziroma prezidave in celostne prenove ter celostne notranje opreme. Avtor je lahko oseba, avtorska skupina ali institucija npr. arhitekt, gradbenik, krajinski arhitekt, urbanist, štukater, kipar, slikar, projektna skupina, podjetje.

Opis avtorja ali izdelovalca je sestavljen iz treh delov. Ob imenu avtorja navedemo še njegovo funkcijo, tj. vlogo, ki jo je imel avtor pri nastajanju enote, in čas, v katerem je funkcijo opravljal.

Oblika zapisa za posameznega avtorja je: *naziv avtorja (funkcija; čas)*.

Vnašamo na naslednji način:

- *naziv avtorja*: polno ime in priimek avtorja ali uveljavljeno zasilno ime ali ime avtorske skupine oz. institucije;
- *funkcija*: funkcijo izberemo s seznama (glej seznam funkcij); pišemo jo v moški slovnični obliki;
- *čas*: opredelimo ga z letnicami (npr. 1789, 1850-1855), stoletji (14. stol, ³/₄ 19. stol.), ali okvirno (pred/ok./po 1900).

Avtorjev lahko navedemo več. Med seboj jih ločimo z vejico in presledkom (" , ").

Vsak avtor ima lahko samo eno funkcijo, pomembno za konkretno enoto dediščine.

Podatek o avtorju ni obvezen, če avtorstvo ni znano oz. ga enoti ni mogoče dodeliti.

Primeri: Jožef Hoffer (arhitekt; ok. 1754-1773)

Janez Nepomuk Maier (arhitekt; 1754-1757)

Tommaso Fantoni (slikar; ok. 1890)

Marko Župančič (arhitekt; 1954-1961), Jakob Savinšek (kipar; 1954-1961)

Pravila za določanje avtorjev

- Kratice niso dovoljene, razen če ime ni znano oz. je avtor znan le s kraticami.
- V polje ne vpisujemo avtorjev opreme (premične dediščine) znotraj enote nepremične dediščine, razen če so celostno vplivali na podobo objekta. Kot avtorja na primer navedemo arhitekta/oblikovalca notranje opreme, ki je celostno opremil stavbo oz. njen pretežni del ali avtorja oz. delavnico, ki je načrtoval/izdelal vso ali večino opreme za objekt (npr. vse oltarje in prižnico). Če je avtor prispeval le kak kos opreme, se podatek ne vnese.
- Avtorja prenove vnesemo le v primeru, ko je naredil projekt za celostno prenovo, ki hkrati vključuje tudi njegov avtorski prispevek (npr. dodana avtorska arhitektura ali celostna oprema, kakor je Oton Jugovec v Ratečah ali Jože Plečnik v Bogojini).
- Restavratorja kot avtorja vnesemo le izjemoma, ko je njegovo delo hkrati tudi v veliki meri avtorski prispevek (npr. izdelava kopije originala, rekonstrukcija objekta).

- V nadrejenih enotah avtorjev iz podrejenih enot praviloma ne ponavljamo.
- Kot časovno obdobje oz. datacijo vpišemo čas izdelave projekta, čas gradnje/postavitve, čas celostnih prenov.
- Pri enotah, kot so ljudska (vernakularna) arhitektura oz. anonimna arhitektura, kulturne krajine in druga večja območja, sestavljena iz raznovrstnih delov enot, ko avtorja ni mogoče določiti, ostane polje prazno. Polje lahko ostane prazno tudi pri enotah, kjer avtor ni znan.
- Avtorje navajamo po časovnem zaporedju razvojnih faz, znotraj časovnega sklopa gradnje ali spremembe na objektu pa na prvem mestu navedemo arhitekta ali gradbenika in nato ostale avtorje.
- V polje ne vnašamo drugih oseb, povezanih z enoto dediščine, kot so naročniki, lastniki objektov, pomembne osebe, ki so tam živele, osebe, katerim so enote posvečene, itn.
- Posamezni avtor se lahko pri eni enoti pojavi samo enkrat in ima lahko le eno funkcijo. Če je imel en avtor več funkcij (npr. naredil načrte za prenovo enote in ustvaril tudi stensko poslikavo, stavbno plastiko ali zasnoval notranjo opremo), izberemo najpomembnejšo funkcijo, ostalo razložimo v opisu enote (npr. pri Jožetu Plečniku, Tonetu Kralju).
- Funkcija se nanaša na konkretno avtorstvo pri obravnavani enoti in ni nujno identična s poklicem oz. strokovnim nazivom avtorja.
- Izdelovalcev materiala (tovarne, livarne, opekarne, kamnoseki) običajno ne navajamo.

Seznam funkcij in definicije

Seznam funkcij je delovni pripomoček in se ne dopolnjuje.

Arhitekt

Avtor, ki je naredil načrt (osnutek, zasnovo) za gradnjo novega objekta ali spremenil podobo že obstoječega. Spreminjanje že obstoječih objektov vključuje njihovo morebitno povečavo, spremembo namembnosti ali posodobitev. Vloga arhitekta je pogosto nerazdružljivo povezana tudi z oblikovanjem notranje opreme, krajinske strukture, urbanistične zasnove ipd. Sem sodijo tudi stavbeniki in inženirji, za katere je dokazano, da so naredili tudi načrt, osnutek ali zasnovo objekta.

Gradbenik

Avtor, ki je načrtoval gradnjo, bil izvajalec v operativi, skrbel za nadzor na gradbišču in sledil poteku gradbenih del. Sem sodijo tudi avtorji, pri katerih ni znano, ali so naredili načrt, osnutek, zasnovo ipd., nedvomno pa so objekt gradili (stavbeniki, stavbarji in stavbarske delavnice, zidarski mojstri).

Inženir

Avtor, ki je naredil načrt/osnutek/zasnovo za enoto tehniške dediščine ali njen del oziroma zasnoval del enote stavbne dediščine, ki spada na področje tehniške dediščine (npr. pomična streha na letnem gledališču, strojna naprava).

Kamnosek

Avtor, ki je obdelal katerokoli vrsto kamna v načrtovani izdelek ali sodeloval s kiparjem ali arhitektom pri izdelavi spomenika. Sposobnejši kamnosek lahko izdelek ali njegov del zasnuje/načrtuje/oblikuje tudi sam.

Kipar

Avtor, ki je idejno zasnoval, izrisal načrt in/ali fizično izdelal (izklesal, izrezbaril, zmodeliral, naredil kalup in/ali vлил) kiparski izdelek (arhitekturno plastiko, prostostoječo oblo plastiko, relief) ali spomenik.

Krajinski arhitekt

Avtor, ki je oblikoval ali načrtoval krajinsko strukturo oz. naredil ureditvene načrte za odprti prostor v urbanih območjih (vrtovi, parki, pokopališča, obrežja ...), načrte za posege v odprti krajini (ureditve vodotokov, rekreacijske površine, prometne površine ...) ali pripravil saditvene načrte.

Oblikovalec notranje opreme

Avtor (po poklicu lahko arhitekt, oblikovalec), ki je uredil in opremil notranje prostore enote dediščine ali pa zasnoval/izdelal načrte za posamezne kose notranje opreme/inventarja enote dediščine.

Podobar

Avtor, ki je deloval v podobarski delavnici in je opravljal različna kiparska (rezbarstvo, kamnoseštvo, marmoriranje, pozlata) in slikarska dela (oljno slikarstvo, freskantstvo). Podobarski mojstri/delavnice se pojavijo od gotike dalje in so lahko hkrati avtorji načrtov oz. zasnovci in izdelovalci objekta oz. njegovega dela (npr. oltarji vključno s kipi in slikami).

Restavrator

Avtor, ki je izvedel restavratorske posege na stavbni opremi, interierju ali na likovnih sestavinah enote dediščine.

Rezbar

Avtor, ki je umetniško ali obrtniško oblikoval/izrezljal skulpturo iz lesa ali kosti, z rezbarsko tehniko oblikovanja izdelal okras notranjih prostorov (opaže, podboje, vratna krila) ali notranjo opremo (omare, stoli, mize) ali stavbno pohištvo.

Slikar

Avtor, ki je naslikal stenske poslikave (freske in poslikave v drugih slikarskih tehnikah) ali s slikarskimi deli (slike, vitraži) celostno opremil zunanjščino ali notranjščino enote dediščine.

Štukater

Avtor, ki je izdelal štukature zunanji ali znotraj stavbe.

Tesar

Avtor, ki je predvsem z ročno obdelavo lesa izdelal in postavil različne lesene elemente oziroma konstrukcijo.

Urar

Avtor, ki je izdelal uro, oz. njen mehanizem.

Urbanist

Avtor, ki je s principi urbanističnega oblikovanja zasnoval ali preoblikoval urbano (mestno) naselje ali njegov del v smiselno in smotrno urejeno celoto.

Vrtnar

Avtor, ki je po lastnem načrtu, po načrtu arhitekta ali krajinskega arhitekta zasadil/uredil javno ali zasebno zeleno površino.

Opombe:

Podatke o avtorjih vnaša INDOK center v posebno aplikacijo, iz katere se prenašajo v spletne pregledovalnike registra.

V delovni fazi obdelave predloga za vpis se podatki o avtorjih začasno navedejo v polju »Zaznamki«.

Ob uvedbi rubrike Avtorji so nastala navodila: *Določanje avtorjev ali izdelovalcev enot nepremične kulturne dediščine* (interno delovno gradivo), Ljubljana, Ministrstvo za kulturo, INDOK center, 2010.

LOKACIJA ENOTE DEDIŠČINE

Šifra naselja

Iz šifranta, ki vsebuje statistični seznam naselij, izberemo tisto naselje, v katerem leži centroid enote.

Podatki so bili pridobljeni od Geodetske uprave Republike Slovenije za potrebe registra nepremične kulturne dediščine in se redno vzdržuje dvakrat letno.

G-K koordinate centroida enote

Centroid enote je točka v ocenjenem vsebinskem ali geometrijskem težišču lika, ki določa obseg enote. Koordinate te točke odčitamo na geodetskem načrtu, izdelanem v Gauss-Kruegerjevem koordinatnem sistemu z natančnostjo merila vsaj 1:5000 (praviloma je to temeljni topografski načrt TTN5).

OPOZORILO Zaenkrat teh rubrik pisnega obrazca NE izpolnjujete. Nadomešča jih OBVEZNA Grafična priloga.

Navodila za izdelavo grafične priloge so v posebnem priročniku.

Sklic na karto - Šifra TTN5

Iz šifranta, ki vsebuje seznam vseh kart TTN5, ki pokrivajo območje Republike Slovenije, izberemo in vnesemo tisto karto TTN5, na kateri leži centroid enote.

Šifrant je pripravil in ga vzdržuje INDOK center Ministrstva za kulturo.

Sklic na karto - Šifra TK25

Iz šifranta, ki vsebuje seznam vseh kart TK25, ki pokrivajo območje Republike Slovenije, izberemo in vnesemo tisto karto TK25, na kateri leži centroid enote.

Šifrant je pripravil in ga vzdržuje INDOK center Ministrstva za kulturo.

Tekstualni opis lokacije

Lokacijo enote opišemo najprej s poštnim naslovom (ime ulice, hišna številka; od ostalega dela opisa naslov ločimo s piko), če enota tak naslov ima, ter s smerjo, oddaljenostjo od znane geografske točke in podobno.

Primer: Križe 5. Kmetija leži južno pod Golim vrhom.

Če se je poštni naslov enote spremenil, najprej napišemo novi (veljavni) poštni naslov, nato pa v oklepaju za besedo "prej" še starega.

Primer: Podrovnik 23 (prej Zgornja Besnica 54)

Besed v rubriki ne delimo.

3. OBMOČJE ENOTE DEDIŠČINE

Podatek o površini vnesemo v hektarih z natančnostjo dveh decimalk (uporabljammo lahko štiri decimalke, ločilo je decimalna pika ".").

Površina je lahko le približno ocenjena. Praviloma se izračuna samodejno na osnovi podatkov iz grafične baze registra in je v obrazec ne vpisujemo ročno.

4. VARSTVENI REŽIM DEDIŠČINE

Iz šifranta izberemo ustrezno kategorijo varstva:

0 neznano

Pojem uporabimo v primeru, ko se začasno ne moremo odločiti za enega izmed ostalih pojmov in bomo to storili naknadno.

---

1 razglasitev za spomenik

Pojem uporabimo, če je enota dediščine razglašena za kulturni spomenik ali predvidevamo razglasitev enote za kulturni spomenik. Varstveni režim enote dediščine določa (bo določal) odlok o razglasitvi.

---

2 varovanje v prostorski aktih

Pojem uporabimo, če enoto dediščine varujemo v prostorskih aktih ali predvidevamo varovanje enote v prostorskih aktih (npr. v občinskih prostorskih planih). Varstveni režim enote dediščine določa (bo določal) prostorski akt.

---

3 dokumentarno varstvo

Pojem uporabimo, če je enota dediščine uničena, vendar o njej obstaja temeljna tehnična ali celostna fotografska dokumentacija ali obsežna strokovna literatura ali temeljita strokovna poročila (arheologija) in je zato smiselno obdržati vpis zaradi možnosti rekonstrukcije. Temeljna dokumentacija je sestavni del registra, zato jo je potrebno poslati skupaj s predlogom za spremembo vpisa.

---

4 ostalo

Pojem uporabimo, če je enota dediščine evidentirana, vendar je ne nameravamo varovati niti z razglasitvijo niti s prostorskimi akti. Enota nima varstvenega režima, prav tako določitev varstvenega režima ni predvidena.

Pojem uporabimo tudi, ko kategorije varstvenega režima ne moremo opredeliti z nobenim od pojmov s šiframi od 1 do 2.

5. POVEZAVA Z DRUGIMI ENOTAMI DEDIŠČINE

Predhodna enota

"Predhodna enota" je tista enota, znotraj katere se enota, ki jo v tem trenutku v obrazcu opisujemo, prostorsko nahaja. Takšno "večjo" enoto imenujemo v sistemu "predhodna enota". Opisovana enota se lahko prostorsko nahaja znotraj "predhodne enote" v celoti ali pa le deloma.

Primer: Enota "Celje - Cerkev sv. Danijela" leži znotraj enote "Celje - Mestno jedro". Ko opisujemo Cerkev sv. Danijela v Celju, vpišemo v tej rubriki evidenčno številko mestnega jedra Celja (izberemo jo iz pripadajočega seznama vpisanih enot).

Če predhodna enota še ni vpisana v RKD ravnamo po naslednjem postopku:

- to rubriko obrazca pustimo prazno,
- v rubriko "Opombe" vpišemo ime predhodne enote in št. zadeve,
- skupaj s predlogom za vpis enote pošljemo tudi predlog za vpis predhodne enote.

6. PRISTOJNOSTI

Strokovna področja

V tej rubriki navedemo strokovna področja, ki zadevajo / proučujejo enoto KD. Navedemo jih lahko več. Med seboj jih ločimo z vejico in presledkom (,).

Priporočamo standardizacijo pojmov (vedno enaka sintaksa posameznega pojma, uporaba vedno le enega izmed sinonimov, ipd).

Pri določanju strokovnih področij uporabljamo kontroliran seznam, ki vsebuje naslednja gesla:

- arheologija,
- etnologija,
- krajinska arhitektura,
- tehniška zgodovina,
- urbanistična zgodovina,
- umetnostna zgodovina,
- zgodovina

Pristojni zavod

Iz šifranta, ki vsebuje seznam pristojnih območnih enot Zavoda za varstvo kulturne dediščine, izberemo in vpišemo območno enoto, ki je krajevno pristojna za obravnavo enote.

7. OPOMBE

Polje opombe uporabljamo za vpisovanje varstvenih usmeritev.

Varstvene usmeritve iz registra so priporočilne narave.

Varstvene usmeritve so določene po zvrsteh dediščine iz Pravilnika o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah (Uradni list RS, št. 102/10). Pri posamezni enoti dediščine kot varstvene usmeritve naštejemo skupine varstvenih usmeritev, ki so enake zvrstem dediščine po tem pravilniku:

*arheološka najdišča,
stavbe,
parki in vrtovi,
stavbe s parki ali z vrtovi,
spominski objekti in kraji,
drugi objekti in naprave,
naselja in njihovi deli,
kulturna krajina,
ostalo.*

Pri enotah, ki jih v naravi ne varujemo več (tj. enotah s kategorijo varstvenega režima "arhivsko (dokumentarno) varstvo" ali "ostalo", navedemo varstveno usmeritev *dokumentarno (arhivsko) varstvo*.

Kadar začasno ne moremo določiti usmeritev in bomo to storili naknadno, vpišemo varstveno usmeritev

- *neznano*.

Varstvenih usmeritev lahko navedemo več.

Med seboj jih ločimo z vejico in presledkom ("; ").

Pred varstvene usmeritve napišemo napovednik "Varstvene usmeritve: ".

*Primeri: Varstvene usmeritve: stavbe, drugi objekti in naprave
Varstvene usmeritve: dokumentarno (arhivsko) varstvo
Varstvene usmeritve: neznano*

Za enote dediščine, vključene v strokovne zasnove varstva, ki jih je pripravil Zavod za varstvo kulturne dediščine za območja posameznih občin na podlagi prej veljavnega Zakona o varstvu kulturne dediščine (ZVKD; Uradni list RS, št. 7/99), najprej vpišemo varstvene usmeritve (režime), določene v strokovnih zasnovah, terminološko prilagojene Pravilniku o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah. Če je poleg teh treba vpisati dodatne varstvene usmeritve, jih od varstvenih usmeritev (režimov) iz strokovnih zasnov ločimo z podpičjem in presledkom ("; ").

*Primeri: Varstvene usmeritve: stavbe; spominski objekti in kraji, drugi objekti in naprave
Varstvene usmeritve: stavbe, parki in vrtovi; drugi objekti in naprave*

8. KVALITETA PODATKOV

Natančnost centroida

Natančnost določitve (digitalizacije) centroida enote opredelimo z enim izmed naslednjih pojmov:

0 *neznano*

---

1 *< 1m*

Natančnost digitalizacije je manjša od 1m. (centroid / območje je bilo določeno na osnovi katastra v merilu do 1:1000 ali topografske karte podobne natančnosti).

---

2 *1 – 3 m*

Natančnost digitalizacije je med 1m in 3m (centroid / območje je bilo določeno na osnovi topografske karte v merilu 1:5000 ali karte podobne natančnosti).

---

3 *3 - 5 m*

Natančnost digitalizacije je med 3m in 5m (centroid / območje je bilo določeno na osnovi topografske karte v merilu 1:10000 ali karte podobne natančnosti).

---

4 *5 - 15 m*

Natančnost digitalizacije je med 3m in 5m (centroid / območje je bilo določeno na osnovi topografske karte v merilu 1:25000 ali karte podobne natančnosti).

---

5 *15 - 30 m*

Natančnost digitalizacije je med 3m in 5m (centroid / območje je bilo določeno na osnovi topografske karte v merilu 1:50000 ali karte podobne natančnosti).

---

6 *več kot 30 m*

Centroid / območje je bilo določeno na osnovi topografske karte, katere merilo je manjše od 1:50000.

---

7 *centroid ni določen*

Centroid enote še ni bil določen ali ga ni mogoče določiti.

---

8 *območje ni določeno*

Območje enote še ni bilo določen ali ga ni mogoče določiti.

Opomba:

Podatki se v register prenesejo iz modula za digitalizacijo in jih v obrazec opisa enote ne vpisujemo ročno.

Natančnost območja

Šifrant pojmov za natančnost določitve (digitalizacije) območja je isti kot šifrant pojmov za natančnost določitve centroida (glej zgoraj).

Opomba:

Podatki se v register prenesejo iz modula za digitalizacijo in jih v obrazec opisa enote ne vpisujemo ročno.

9. VPIS V REGISTER

Rubrika vsebuje podatke o vpisu v register nepremične kulturne dediščine, in sicer

- datum vpisa
- številko odločbe in
- razlog vpisa (glej šifrant razlogov pri predlogu)

Podatke vpiše sistem samodejno ob končanem postopku vpisa.

10. SPREMEMBA REGISTRA

Rubrika vsebuje podatke o zadnji spremembi vpisa v registru nepremične kulturne dediščine, in sicer:

- datum zadnje spremembe vpisa,
- številko odločbe in
- razlog za spremembo vpisa (glej šifrant razlogov pri predlogu)

Podatke vpiše sistem samodejno ob končanem postopku spremembe vpisa.

11. IZBRIS IZ REGISTRA

Rubrika vsebuje podatke o izbrisu enote iz registra nepremične kulturne dediščine, in sicer:

- datum izbrisa,
- številko odločbe in
- razlog za izbris (glej šifrant razlogov pri predlogu).

Podatke vpiše sistem samodejno ob končanem postopku izbrisa.

12. ZAZNAMKI

Do minimalne uskladitve registra s Pravilnikom o registru kulturne dediščine v letu 2014 je bilo polje zaznamki namenjeno postopkovnim opombam, vendar se je uporabljalo za enak namen kot polje opombe. Ob minimalni uskladitvi registra s Pravilnikom o registru kulturne dediščine so bile v polju zaznamki združene vsebine dosedanjih polj zaznamki in opombe. Med seboj so ločene z zaporedjem znakov presledek, poševnica presledek (" / ").

V rubriko vpisujemo dogovorjene opombe kot na primer informacija o izdanem kulturnovarstvenem soglasju za odstranitev dediščine, interna oznaka enote iz evidence regionalnega zavoda, iz strokovnih podlag za razglasitev, iz prostorskega dokumenta in podobno.

Kadar navedemo interno oznako območne enote, pred navedbo oznake napišemo še pojasnilo, ki pove, na katero območno enoto se oznaka nanaša. Pojasnilo zapišemo v obliki:
Oznaka CE / GO / KR / LJ / MB / NM / PI:

Primer: Oznaka NM: NSK 00234

Kadar v rubriko vpišemo več dodatnih opomb, jih med seboj ločimo s piko in presledkom (" . "), dodatno pa lahko tudi s poševnico (" / "). Posamezne dodatne opombe pišemo z veliko začetnico.

Primer: ZLSZDL: lastninjenje države. / Oznaka NM: NSK 00234

Rubriko uporabljamo tudi za vnaprej dogovorjene opombe, ki ji zaradi tehničnih omejitev vpisa v register ne moremo vpisati neposredno v obrazec (npr. ime predhodne enote, če ta še ni vpisana v RKD, podatki o avtorjih in podrežimih ipd.).

V. Sklepi o neposrednih spremembah

Neposredne spremembe v registru se lahko izvedejo le s sklepom o neposredni spremembi podatkov v registru, izdanim na osnovi 16. člena pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 25/02), ki predvideva, da se lahko spremembe, ki ne povzročijo povečanja ali zmanjšanja obsega enote dediščine oziroma spremembe varstvenega režima enote, vnesejo v register neposredno, brez izvedbe postopka za vpis enote dediščine v register.

S sklepi o neposredni spremembi podatkov INDOK center zagotavlja kakovost in usklajenost podatkovne baze registra z drugimi evidencami in pravnimi akti. Izdajajo se predvsem iz naslednjih razlogov:

- odprava napak (npr. tipkarskih napak),
- dopolnitev podatkov (npr. dodajanje karakteristične fotografije),
- uskladitev z drugimi uradnimi evidencami (npr. spremembe imen naselij in občin) in
- uskladitev z aktom o razglasitvi.

S sklepom o neposredni spremembi enote ni mogoče vpisati ali izbrisati iz registra, prav tako ni mogoče spremeniti obsega enote, če to ni določeno z aktom o razglasitvi.

Šifrant razlogov za neposredno spremembo

šifra	razlog	opombe
	neznano	Pojma praviloma ne uporabljamo.
15	odprava napak	Odprava tipkarskih napak, pomotoma izbranih šifer iz šifrantov, ...
17	poenotenje podatkov registra	Opis enote ni usklajen z opisi drugih istovrstnih enot v registru (npr. tip dediščine, krajevni del imena enote, ...); posamezne rubrike obrazca med seboj niso usklajene.
18	uskladitev z RPE	Popravki zaradi spremembe v registru prostorskih enot (naselja, EHIŠ, občine).
20	novi podatki (razisk., dokum.)	Popravek opisa enote na osnovi dokumentarnih virov in / ali raziskav (npr. napačna datacija, avtor...).
21	uskladitev z odlokom o razgl.	Uskladitev podatkov z odlokom o razglasitvi (lahko se spremeni tudi površina območja enote in kategorija varstvenega režima).
22	uskladitev s prostorskimi akti	Uskladitev podatkov s sprejetimi prostorskimi akti (lahko se spremeni tudi površina območja enote in kategorija varstvenega režima).
23	uskladitev z DKN	Uskladitev meje območja in / ali premik centroida zaradi uskladitve z digitalnim katastrskim načrtom (npr. zaradi premika DKN, nove parcelacije, ...).
24	dodajanje/sprememba fotograf.	V RKD je bila dodana nova karakteristična fotografija enote oz. spremenjena obstoječa karakteristična fotografija.
25	ostalo sklep	Uporabimo v primeru, ko razloga ne moremo opredeliti z nobenim od prej navedenih pojmov.

Seznam obrazložitev neposredne spremembe

oznaka	obrazložitev
napaka	Podatki se spremenijo zaradi ugotovljene napake v podatkih registra. Na osnovi 16. člena pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine se spremembe, ki ne povzročijo povečanja ali zmanjšanja obsega enote dediščine oziroma spremembe varstvenega režima enote, lahko vnesejo v register neposredno, brez izvedbe postopka za spremembo vpisa v registru.
popravek dokumentarni / raziskovalni	Podatki se spremenijo na osnovi dokumentarnih virov in / ali raziskav. Na osnovi 16. člena pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine se spremembe, ki ne povzročijo povečanja ali zmanjšanja obsega enote dediščine oziroma spremembe varstvenega režima enote, lahko vnesejo v register neposredno, brez izvedbe postopka za spremembo vpisa v registru.
uskladitev RPE	Podatki se spremenijo zaradi uskladitve s spremembami v registru prostorskih enot. Na osnovi 16. člena pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine se spremembe, ki ne povzročijo povečanja ali zmanjšanja obsega enote dediščine oziroma spremembe varstvenega režima enote, lahko vnesejo v register neposredno, brez izvedbe postopka za spremembo vpisa v registru.
poenotenje	Podatki se spremenijo zaradi poenotenja podatkovne baze registra. Na osnovi 16. člena pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine se spremembe, ki ne povzročijo povečanja ali zmanjšanja obsega enote dediščine oziroma spremembe varstvenega režima enote, lahko vnesejo v register neposredno, brez izvedbe postopka za spremembo vpisa v registru.
uskladitev odlok	Podatki se spremenijo zaradi uskladitve z odlokom o razglasitvi enote za kulturni spomenik. Na osnovi 16. člena pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine se spremembe, ki ne povzročijo povečanja ali zmanjšanja obsega enote dediščine oziroma spremembe varstvenega režima enote, lahko vnesejo v register neposredno, brez izvedbe postopka za spremembo vpisa v registru.
uskladitev prostorski akti	Podatki se spremenijo zaradi uskladitve s podatki v prostorskih aktih. Na osnovi 16. člena pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine se spremembe, ki ne povzročijo povečanja ali zmanjšanja obsega enote dediščine oziroma spremembe varstvenega režima enote, lahko vnesejo v register neposredno, brez izvedbe postopka za spremembo vpisa v registru.
uskladitev DKN	Podatki se spremenijo zaradi uskladitve meje območja enote z zemljiškim katastrom. Na osnovi 16. člena pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine se spremembe, ki ne povzročijo povečanja ali zmanjšanja obsega enote dediščine oziroma spremembe varstvenega režima enote, lahko vnesejo v register neposredno, brez izvedbe postopka za spremembo vpisa v registru.
karakteristična fotografija	Podatki se spremenijo zaradi vključitve oz. spremembe karakteristične fotografije enote. Na osnovi 16. člena pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine se spremembe, ki ne povzročijo povečanja ali zmanjšanja obsega enote dediščine oziroma spremembe varstvenega režima enote, lahko vnesejo v register neposredno, brez izvedbe postopka za spremembo vpisa v registru.
ostalo	Na osnovi 16. člena pravilnika o registru nepremične kulturne dediščine se spremembe, ki ne povzročijo povečanja ali zmanjšanja obsega enote dediščine oziroma spremembe varstvenega režima enote, lahko vnesejo v register neposredno, brez izvedbe postopka za spremembo vpisa v registru.

DODATEK - Definicije iz mednarodnih konvencij

- **KONVENCIJA O VARSTVU SVETOVNE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE**
(Uradni list SFRJ 56/74/)
- **EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ARHEOLOŠKE DEDIŠČINE (Malteška konvencija)**
(Uradni list SFRJ 9/90)
- **EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ARHEOLOŠKE DEDIŠČINE - SPREMENJENA IN DOPOLNJENA**
(Uradni list RS 24/99)
- **KONVENCIJA O VARSTVU STAVBNE DEDIŠČINE EVROPE (Granadska konvencija)**
(Uradni list SFRJ 36/91)
- **MEDNARODNA LISTINA ZA VARSTVO HISTORIČNIH MEST IN MESTNIH OBMOČIJ,**
ICOMOS, Washington, 1987
- **DELOVNE SMERNICE ZA IZVAJANJE KONVENCIJE O SVETOVNI KULTURNI IN NARAVNI DEDIŠČINI**
UNESCO; Medvladni odbor za varstvo svetovne kulturne in naravne dediščine, Santa Fe, 1992
- **EVROPSKA KONVENCIJA O KRAJINI (MEKK)**
(Uradni list RS 74/2003)
- **OSNUTEK PRIPOROČILA ZA INTEGRALNO VARSTVO KULTURNE KRAJINE KOT DELA KRAJINSKE POLITIKE**
Odbor za kulturno dediščino Sveta Evrope, Strasbourg, 1994
- **KONVENCIJA O UKREPIH ZA PREPOVED IN PREPREČEVANJE NEDOVOLJENEGA UVOZA IN IZVOZA KULTURNIH DOBRIN TER PRENOSA LASTNINSKE PRAVICE NA NJIH**
(Uradni list SFRJ 50/73)

KONVENCIJA O VARSTVU SVETOVNE NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE (Uradni list SFRJ 56/74/)

"S 'kulturno dediščino' so v tej konvenciji mišljeni:

spomeniki: dela arhitekture, monumentalna kiparska ali slikarska dela, elementi in strukture arheološkega značaja, napisi, večina in skupine elementov, ki imajo z zgodovinskega, umetniškega ali znanstvenega vidika izredno splošno vrednost;

skupine stavb: skupine izoliranih ali povezanih zgradb, ki pomenijo po svoji arhitekturni enotnosti in ujemanju z okoljem z zgodovinskega, umetniškega ali znanstvenega vidika izredno splošno vrednost;

znameniti kraji: dela človeških rok ali kombinirana dela človeških rok in narave, kakor tudi predeli z arheološkimi najdišči vred, ki so z zgodovinskega, estetskega in etnološkega ali antropološkega vidika izrednega splošnega pomena." (1. člen konvencije).

"Z 'naravno dediščino' so v tej konvenciji mišljeni:

naravni spomeniki, ki jih sestavljajo fizične ali biološke formacije ali skupina teh formacij in imajo z estetskega ali znanstvenega vidika izredno splošno vrednost;

geološke in fiziografske formacije in natančno določeni predeli, ki pomenijo habitat oroženih vrst živali in rastlin so z znanstvenega in konservatorskega vidika izredne splošne vrednosti;

znameniti kraji narave ali natančno določeni naravni predeli, ki imajo z vidika znanosti, konserviranja ali naravnih lepote izredno splošno vrednost." (2. člen konvencije)

Komentar: Definicija naravne in kulturne dediščine po zgoraj citirani konvenciji je nekoliko zastarela (konvencija je bila prejeta l. 1972) in zato ne vključuje vseh zvrsti dediščine, kot jo pojmuje danes. Hkrati poudarja dediščino izredne vrednosti in ne dediščine v najširšem pomenu, kar je razumljivo zaradi svetovne naravnosti konvencije. Tudi termina spomenik ne gre razumeti kot varstveno kategorijo ampak kot sinonim za objekt stavbne dediščine.

EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ARHEOLOŠKE DEDIŠČINE
(Uradni list SFRJ 9/90)

"S to konvencijo so z arheološko dediščino mišljeni vsi ostanki in predmeti ali kakršnikoli sledovi človekovega obstoja, ki pričajo o dobah in civilizacijah, za katere so izkopavanja ali odkritja glavni ali eden od glavnih virov znanstvenih informacij." (1. člen konvencije)

EVROPSKA KONVENCIJA O VARSTVU ARHEOLOŠKE DEDIŠČINE
(SPREMENJENA)
(Uradni list RS 24/99)

Konvencija je nadomestila starejšo iz leta 1969 (ratificirana 1990). V njej je bistveno bolj poudarjen znanstveni pomen arheološke dediščine in poudarja poleg predmetov tudi dele arheološke dediščine.

Arheološka dediščina je bistvena za spoznavanje preteklosti človeštva. Kot deli arheološke dediščine so mišljene vse ostaline, predmeti in vsakršni človeški sledovi iz preteklih obdobij, katerih ohranjanje in proučevanje prispevata k odkrivanju zgodovinskega razvoja človeštva in njegove povezanosti z naravnim okoljem, za katere so glavni viri informacij izkopavanja ali odkritja in drugi načini raziskovanja človeštva in z njim povezanega okolja. V arheološko dediščino sodijo vsakršni objekti, zgradbe, skupine stavb, prostorsko urejena območja, premični predmeti, drugi spomeniki in njihov položaj v prostoru ne glede na to, ali so na kopnem ali pod vodo.

KONVENCIJA O VARSTVU STAVBNE DEDIŠČINE EVROPE **(Uradni list SFRJ 36/91)**

Opomba:

V Uradnem listu SFRJ 4/91 (slov. izd.) je objavljen napačen prevod angleškega in francoskega termina "architectural heritage" oziroma "patrimoine architectural" v "arhitektonsko bogastvo". Tudi sicer objavljeni prevod ni ustrezen (property, bien immeubles = trajne dobrine; technical interest = strokovni pomen itd.), zato smo spodaj navedene definicije na novo prevedli s primerjavo francoskega in angleškega originala.

"Za to konvencijo obsega izraz 'stavbna dediščina' vse naslednje nepremičnine:

1. spomenike: vse stavbe in konstrukcije, ki imajo izrazit zgodovinski, arheološki, umetnostni, znanstveni, socialni in tehniški pomen, skupaj s svojimi napeljavami in opremo;
2. skupine stavb: homogene skupine mestnih oziroma vaških stavb, ki imajo zgodovinski, znanstveni, socialni ali tehniški pomen in ki so dovolj koherentne, da tvorijo topografsko določljive celote;
3. območja: skupne stvaritve človeka in narave, ki so delno pozidana in dovolj prepoznavna in homogena, da tvorijo topografsko določljive enote, ki imajo zgodovinski, arheološki, umetnostni, socialni in tehniški pomen." (1. člen konvencije).

**MEDNARODNA LISTINA ZA VARSTVO HISTORIČNIH MEST IN MESTNIH
OBMOČIJ,
ICOMOS, Washington, 1987**

"Ta listina zadeva zgodovinska mestna območja, ne glede na njihovo velikost, in ki obsegajo mesta, trge in zgodovinska jedra ali četrti, skupaj s pripadajočo naravo in človekovim okoljem. Poleg tega, da imajo ta območja vlogo zgodovinskih dokumentov, obsegajo tudi vrednote tradicionalnih mestnih kultur. Sodobni urbani razvoj, ki je posledica industrializacije družb, je mnoga takšna območja ogrozil, fizično degradiral, poškodoval ali celo uničil."

DELOVNE SMERNICE ZA IZVAJANJE KONVENCIJE O SVETOVNI KULTURNI IN NARAVNI DEDIŠČINI

**UNESCO; Medvladni odbor za varstvo svetovne kulturne in naravne dediščine, Santa Fe,
1992**

"V zvezi s kulturnimi krajinami, je Odbor sprejel naslednje smernice za njihovo vključevanje na seznam svetovne dediščine: Kulturne krajine pomenijo 'preplet izdelkov narave in človeka', kot je to zapisano v prvem členu Konvencije o svetovni kulturni in naravni dediščini. Pričajo o zgodovini razvoja človeške družbe in poselitve, na katero so vplivale fizične omejitve in/ali možnosti, ki jih je nudilo naravno okolje, in o zaporedju družbenih, gospodarskih in kulturnih silnic, tako notranjih in tudi zunanjih.

Pojem 'kulturna krajina' vsebuje različne izraze prepleta med človekom in njegovim naravnim okoljem.

Kulturne krajine pogosto odražajo posebne vrste naravi prijaznih rab prostora, upoštevajo prednosti in omejitve naravnega okolja in so bile vzpostavljene oziroma izražajo poseben duhovni odnos do narave....

Kulturne krajine so razdeljene v tri ključne kategorije in sicer:

(i) Najlažje določljiva kategorija so krajine, ki jih je namerno načrtoval in ustvaril človek. Kategorija obsega vrtove, parke in parkovne krajine, ki so bili urejeni iz estetskih vzgibov in so bili večinoma (vendar ne vselej) povezani s sakralnimi ali monumentalnimi stavbami in celotami.

(ii) Druga kategorija je organsko razvijajoča se krajina. Nastala je kot proizvod začetnih družbenih, gospodarskih, upravnih in/ali verskih zahtev in se je razvijala do današnjih oblik v povezavi in kot odgovor na svoje naravno okolje. Te krajine s svojo podobo in sestavinami izražajo postopni razvoj. Delimo jih v tri podkategorije:

- zakrnele (ali fosilne) krajine so krajine, ki so se že pred časom, nenadoma ali postopoma, prenehale razvijati. Kljub temu so v njihovi sedanji podobi še vedno razvidne njihove pomembne značilnosti.
- žive krajine so krajine, ki so v sodobni družbi obdržale dejavno vlogo, ki je tesno povezana s tradicionalnim načinom življenja in kjer postopni razvoj še poteka. Hkrati so v njih prisotna materializirana pričevanja o njihovem razvoju v času.

(iii) Zadnja kategorija so asociativne kulturne krajine. Njihovo vključevanje na seznam svetovne dediščine je opravičeno zato, ker te krajine s svojimi naravnimi elementi vzbujajo močna verska, umetniška ali kulturna čustva, hkrati pa vsebujejo tudi pomembna materialna kulturna pričevanja (ta pričevanja niso nujno prisotna)."

**EVROPSKA KONVENCIJA O KRAJINI (MEKK)
(Uradni list RS 74/2003)**

»Krajina« pomeni območje, kot ga zaznavajo ljudje in katerega značilnosti so plod delovanja in medsebojnega vplivanja naravnih in/ali človeških dejavnikov.

Konvencija vključuje naravna, podeželska, mestna in primestna območja. Vključuje kopenska in morska območja ter celinske vode. Nanaša se na krajine, ki jih lahko štejemo za izjemne, ter tudi običajne ali degradirane krajine. Krajina je za ljudi kjer koli pomemben del kakovosti življenja: v mestnih okoljih in na podeželju, na degradiranih območjih ter tudi na območjih visoke kakovosti, na območjih, ki se priznavajo za izjemno lepa, in na vsakdanjih območjih.

**OSNUTEK PRIPOROČILA ZA INTEGRALNO VARSTVO KULTURNE
KRAJINE KOT DELA KRAJINSKE POLITIKE
Odbor za kulturno dediščino Sveta Evrope, Strasbourg, 1994**

"Območja kulturne krajine... so posebni deli krajine, ki so nastali z prepletenim delovanjem človeka in narave, ki ponazarjajo razvoj človeške družbe, njeno poselitev in naravo v času in prostoru in ki so pridobili družbeno in kulturno priznane vrednote na različnih ravneh in to zaradi pristotnosti fizičnih ostankov, ki odražajo znanja in jasno tradicijo, ali zaradi upodobitve v literarnih, književnih ali umetniških delih, ali zaradi zgodovinskih dogodkov, ki so se tu dogajali."

**KONVENCIJA O UKREPIH ZA PREPOVED IN PREPREČEVANJE
NEDOVOLJENEGA UVOZA IN IZVOZA KULTURNIH DOBRIN TER
PRENOSA LASTNINSKE PRAVICE NA NJIH
(Uradni list SFRJ 50/73)**

"Za to konvencijo se šteje za kulturne dobrine blago verskega ali posvetnega značaja, ki ga vsaka država označi kot pomembno za arheologijo, prazgodovino, zgodovino, književnost, umetnost ali znanost in pripada temle kategorijam:

- (a) redke zbirke in primerki favne, flore, mineralogije in anatomije; predmeti paleontološkega značaja;
- (b) blago, ki se nanaša na zgodovino, všteti zgodovino znanosti in tehnike, vojaško in socialno zgodovino ter na življenje državljanov, mislecev, znanstvenikov in umetnikov nacionalnega pomena ter na pomembne nacionalne dogodke;
- (c) arheološke najdbe (redne in ilegalne) in arheološka odkritja;
- (d) deli razstavljenih umetniških ali zgodovinskih spomenikov ali arheoloških najdišč;
- (e) stari vredni predmeti, stari več kot 100 let, kot so napisi, kovanci in pečati;
- (f) etnološko gradivo;
- (g) blago z umetniško vrednostjo kot:
  - (i) platna, slike in risbe, naslikano samo ročno na vsaki podlagi in iz vsakovrstnega materiala (razen industrijskih risb in tovarniških predmetov, ročno okrašenih);
  - (ii) izvirna kiparska dela iz vsakovrstnega materiala;
  - (iii) izvirne gravure, bakrorezi in litografije;
  - (iv) izvirne umetniške skupine in montaže iz vsakovrstnega materiala;
- (h) redki rokopisi in inkunabule, stare knjige, listine in publikacije izrednega pomena (zgodovinskega, umetniškega, znanstvenega, književnega itd), posamično ali v zbirkah;
- (i) poštna, taksna in druge podobne znamke, posamično ali v zbirkah;
- (j) arhivi, všteti tudi fonografske, fotografske, in kinematografske;
- (k) deli pohištva, stari več kot 100 let, in stari glasbeni inštrumenti."

Komentar: Definicija je uporabna le kot dodatni pripomoček pri razumevanju, kaj je premična dediščina. Naša zakonska praksa sicer ne pozna časovne meje (100 let) pri določanju, ali ima konkreten predmet lastnosti dediščine. Tudi industrijske risbe in tovarniški predmeti imajo lahko lastnosti dediščine. Prav tako pri nas v nekaj primerih uporabljamo drugačne strokovne termine (npr. kulturna dediščina namesto blago, arhivsko gradivo namesto arhivi). Predvsem pa je pri nas poudarek na strokovnem vrednotenju, s katerim v vsakem konkretnem primeru ugotavljamo, ali ima predmet lastnosti kulturne dediščine ali ne.